

הנחיות לכתיבת הצעת מחקר לדוקטורט בפקולטה לרפואה, מדעי הבריאות

* ההנחיות נכתבו בלשון נקבה אך הן מיועדות לנשים וגברים

הנחיות להגשת הצעה לתכנית מחקר לתואר שלישי שפת כתיבת הצעת המחקר יכולה להיות בעברית או באנגלית תלקח בחשבון בהירות לשונית, תמציתיות ועניניות. הצעת המחקר תוקלד: בעברית בפונט Ariel בגודל 11 פרט לכותרות באות גדולה יותר ומודגשת. באנגלית בפונט Times New Roman בגודל 12 פרט לכותרות באות גדולה יותר ומודגשת. ההצעה תשלח כקובץ PDF על הגדרת נייר בגודל 4A ברווח 1.5 בין השורות עם שוליים רחבים 2-3 ס"מ בכל צד.

הביבליוגרפיה, ההערות ומראי המקומות יודפסו ברווח אחד בין השורות. הביבליוגרפיה יכולה להיות בגודל פונט 10. הביבליוגרפיה תכתב באמצעות תוכנה לניהול ביבליוגרפיה (לדוגמא מנדליי). התלמידה תגיש את ההצעה למזכירות תארים מתקדמים במייל כקובץ PDF. לכתובת med.tm@biu.ac.il

• יש לזכור, שבמקרה של שינוי בעבודת הדוקטורט לעומת נושא ההצעה שאושר, יהיה צורך לציין את השוני בין ההצעה לעבודה והסבר מפורט מה השינוי ומדוע נעשה.

מסמך זה מבהיר את הציפיות המרכזיות והכלליות ממועמד המבקש לכתוב הצעת מחקר לדוקטורט.
• כל שינוי עקרוני בהליך המחקר חייב להיעשות רק לאחר קבלת הסכמה מהמנחה.

1 הצעת המחקר תכלול את החלקים הבאים:
א. עמוד שער עם נושא ההצעה בעברית ובאנגלית.

ב. תוכן העניינים.

ג. תקציר בעברית או באנגלית - עד כעמוד

ד. רקע תיאורטי (2-4 עמ') שיכלול: סקירת הספרות התיאורטית שאליה מתייחס המחקר והידע שהצטבר עליו במדע.

מסגרת תיאורטית וסקירת הספרות- העיקרון המנחה בארגון המסגרת התיאורטית הוא מעבר מהכללי אל הספציפי. אין לארגן פרק זה על-פי סדר כרונולוגי של המחקרים שנערכו בתחום. פסקת הפתיחה היא החלק הרחב ביותר, ובהמשכה יש לפתח את הרקע התיאורטי למחקר, תוך שימוש בספרות הקיימת ובטיעונים על-מנת להוביל לשאלת המחקר והשערותיו. הספרות הקיימת מסייעת לתמוך בחשיבה התיאורטית. השערת המחקר או שאלת המחקר, המנוסחת בסופו של חלק זה, מהווה הבהרה ספציפית לבעיה הרחבה שהוצגה. לפיכך, מטרת פיתוח הרקע היא להוביל להשערה או לשאלה ולשכנע בחשיבותה. במהלך פרק המבוא תצביעו על פערי ידע קיימים בספרות ומה עוד צריך לעשות. חשוב להבהיר את ההמשכיות הלוגית שבין המחקרים הקודמים שנערכו בנושא לבין המחקר שלכם, כלומר, את האופן שבו המחקר שלכם קשור למחקר שכבר נעשה בתחום, נובע ממנו או מתקשר אליו. בוחנות ההצעה ישאלו את עצמן "מה נדע שלא ידענו קודם?" וכן "האם נדע משהו חשוב?" תהיו משוכנעות בעצמכן שיש לכן תשובה לשאלה שתשאל בעקבות עבודתכן "SO WHAT". ניתן לכתוב פסקה המסכמת את הסקירה הספרותית בפערי הידע הקיימים כיום בספרות.

ה. חשיבות, מטרת המחקר והיפותזה - 1-2 עמודים

בסיום פרק המבוא, תוצג חשיבות המחקר, יעד ומטרה כללית, מטרות ספציפיות והשערות המחקר. הבעיה המחקרית תוצג בצורת השערה (היפותזה), הכוללת קשר צפוי בין משתנים, או בצורה של שאלה ממוקדת היטב, או בצורת ההיפותזה המרכזית של העבודה. סקירת הספרות במבוא חייבת, אפוא, להוביל

להצגה של השאלה או ההיפותזה המרכזית של העבודה. ייתכן, שבמקום בעיה מרכזית אחת או היפותזה מרכזית אחת, תהיינה מספר בעיות או היפותזות מרכזיות. בפרק זה תהיה הגדרה מדוייקת של ההיפותזה העומדת להיבדק. במחקר איכותני ייתכן ולא תהיה היפותזה ויהיה צורך להוסיף את שאלת המחקר או השערת העבודה (working hypothesis). גם במחקר מבוסס נתונים אקספלורטורי data-driven ייתכן ואין היפותזה ויש לציין את שאלת המחקר. מתוך סקירת הספרות, חשוב לנסח את תרומת המחקר וחדשנותו. מדוע מחקר זה חשוב? אלו סוגיות, נושאים מחקר זה בוחן שאינם נבחנו עד כה? כיצד מחקר זה יתרום לשדה המחקר? נא לציין גם את: * מקוריות וחדשנות המחקר. * עד כמה המחקר שלך עשוי להשפיע באופן ישיר או עקיף על בריאות האדם במידה ויצליח. * תרומתו המשוערת של המחקר לקידום הידע בנושא. חדשנות המחקר ותרומתו יכולה להופיע גם בסיום פרק השיטות במידה וישנה חדשנות בפיתוח תיאורטי ומתודולוגי.

ו. שיטות המחקר שבהן נעשה שימוש וישתמשו במחקר זה. (2-4 עמודי שיטות). במידה ומדובר בשיטות חדשות, יש לפרט בהתאם לחדשנות. חייבת להיות התאמה בין שיטת המחקר לבין הבעיה שבחרתם לחקור. רמתה של העבודה תלויה במידה ניכרת בהתאמה זו.

במחקר כמותני/תצפיתי:

מערך המחקר- הפסקה הראשונה בפרק השיטות תכלול תיאור כללי של מערך המחקר. פרק השיטות יכלול פירוט על: האוכלוסייה: תיאור המדגם או הנבדקים ששימשו לצורך המחקר: תבנית (סוג) המחקר, אוכלוסיית היעד (מי אוכלוסיית המחקר אמורה לייצג), אוכלוסיית המחקר. שיטת הדגימה ושיטות לגיוס משתתפים. גודל המדגם וההצדקה לכך (עוצמת המחקר), במידה ורלוונטי. כלים: תיאור מפורט של כל כלי המחקר ודרך הכנתם. אם השתמשו בכלי שנבנה על-ידי אחרים, יש להפנות למקור הרלוונטי. האם ישנה תוספת שלכם במסגרת המחקר לפיתוח הכלי. תיאור כלי המחקר יכלול תוקף ומהימנות במידה ורלוונטי. הליך (שיטות לאיסוף הנתונים): תיאור האופן שבו נערך המחקר. לדוגמה – כיצד איתרתם את הנבדקים המתאימים, כיצד פניתם אליהם, באיזה אופן הם נתנו את הסכמתם להשתתף במחקר, כמה זמן ארך המפגש עמם וכו'. פרק זה גם יכלול את רשימת המשתתפים בעבודתכם (הנובעים מההשערות שהצגתם בפרקים הקודמים). לגבי כל משתנה, במידה וניתן בשלב הצעת המחקר ובמידה ורלוונטי, הסבירו כיצד הוא יימדד:

- משתנה תלוי / משתנים תלויים
- משתנה בלתי תלוי / משתנים בלתי תלויים
- משתנים מרכזיים נוספים: ערפלנים פוטנציאליים, משתנים משנים - modifiers/moderators, משתנים מתווכים-Mediators.

כיצד תקטינו הטיית בחירה, -כיצד תקטינו הטיית מידע, -מה הגישה לטיפול בערפלנים. תיאור במידה ורלוונטי משתנים משנים modifiers, משתנים מתווכים-Mediators. בקרת איכות וטיפול בנתונים חסרים. MISSING DATA. שיטות וגישות סטטיסטיות לעיבוד הנתונים. ניתן לפרט איזו גישה תשמש לפי מטרות המחקר. גם התוכנות שבהן היה שימוש בכל החישובים והאנליזות והרפרנסים לתוכנות אלה.

במחקר כמותני התערבותי / ניסוי

יש להוסיף גם את הליך הניסוי, היכן הוא נערך, מה נתבקשו המשתתפים לעשות ואילו נתונים נאספו לפני/אחרי על מנת לבדוק את השערת המחקר ו/או לוודא שאכן עקבו אחר הוראות הניסוי, באילו כלים נעשה שימוש במהלך הניסוי וכל מידע נוסף שרלוונטי להערכת התאמת הניסוי לשאלת המחקר.

במחקר איכותני

שיטות: תבנית המחקר, צריך לנסח איזו שיטה איכותנית מתאימה ביותר עבור שאלת המחקר? מדוע? האם משלבים שיטות איכותניות? למשל, ניתוח שיח וראיונות? אתנוגרפיה ואתנוגרפיה וירטואלית? מחקר נרטיבי ופנומנולוגי?

כל אחת משיטות המחקר מאפשרת לבחון היבטים שונים של נושא המחקר ולכן הסבר על השיטה מהודקת עם שאלת המחקר ומטרותיו.

אוכלוסיית המחקר: חשוב לתת הסבר על אוכלוסיית המחקר ומדוע דווקא אוכלוסייה זו רלוונטית לשאלה- יכולה להיות שאלת מחקר העוסקת בבריאות האוכלוסייה הנחקרת עצמה, אך לא תמיד.

שיטת הדגימה הליך המחקר (אופן גיוס המשתתפים וניהול המחקר)- כיצד מגייסים את משתתפי המחקר? לתאר את שלבי איסוף הנתונים ולציין את הקשיים שעלולים לצוץ כאשר מדובר באוכלוסיות רגישות רפלקסיביות* (Field notes, Personal notes)

כלי המחקר (כגון: ראיונות, קבוצות מיקוד, אתנוגרפיה, אתנוגרפיה דיגיטלית וכו') בקרת איכות וטיפול בנתונים: תוקף ומהימנות דרך שקיפות ותיאור מפורט של איסוף וניתוח הנתונים. למשל, רוויה, חזרתיות של נושאים שעולים בראיונות.

ניתוח הנתונים- תיאור של תהליך הניתוח, השלבים השונים, ניתוח תמטי, השוואתי, ניתוח נרטיבי, ניתוח שיחני וכו'. חשוב שהניתוח יעשה עם המנחים, במהלך כל השלבים השונים של הניתוח, דיון משותף על הנתונים יאפשר היבטים ורבידים שונים של עומק ועושר של הנתונים.

מומלץ שהסטודנטים יות יבצעו את התמלול של הראיונות בעצמם משום שתהליך הניתוח מתרחש כבר בשלב הראיונות והתמלולים המחדדים נושאים וסוגיות משמעותיות שהעלו המשתתפים. קיצורי דרך מפספסים נתונים חשובים.

מגבלות וקשיים צפויים לביצוע המחקר - אלו סוגיות עלולות להיות במהלך איסוף הנתונים? נגישות לנתונים?

היבטים אתיים

במעמד הגשת ההצעה, על הסטודנט להציג אישור מוועדת האתיקה של הפקולטה או מגופים רלבנטיים אחרים שמתאימים לאותו מחקר (Helsinki, IRB, etc.). גם צריכים לציין את מספר אישור האתיקה בגוף ההצעה במקום המתאים (לרוב בשיטות).

ו. תוצאות מקדימות ודיון. (1-2 עמודים)

ממצאים ראשוניים במידה ויש- בפרק זה תוצאות המחקר יוצגו וינתחו בהקשר ישיר לבעיה המחקרית או להיפותזה שהוצגה. אם הוצגו מספר שאלות או השערות, יהיה פרק הממצאים מחולק לתת פרקים בהתאם. בראש כל תת-פרק תבוא כותרת. על המבנה הפנימי של כל פרק להיות אחיד ולאפשר מעבר מסימו של הפרק האחד אל פתיחתו של הפרק הבא. פרק הממצאים יתמקד לא רק בדיווח, אלא גם בניתוח הממצאים, בו יובאו טיעונים ונימוקים שבכוחם להאיר את הבעיה המחקרית, ולהביא לאישוש או להפרכת ההשערה שהצגתם, או מענה לשאלת המחקר שהעליתם. יש להסביר האם הממצאים תומכים בהשערות או לא. במחקר איכותני- אלו הכנות ערכתם לקראת הכניסה לשדה המחקר? אנשי קשר? אישורים אתיים? מדריך ראיון?

ז. תכנית המחקר העתידית לשנים הבאות. (1-2 עמודים).

פרק זה יכלול:

- לוח זמנים לביצוע המחקר.
- משאבים, ציוד ואמצעים פיזיים לביצוע המחקר, במידה ורלוונטי.
- אתגרים, קשיים ומכשלות אפשריות וצורת ההתמודדות.

ח. רשימה ביבליוגרפית מפורטת.

ביבליוגרפיה -מופיעה הן בהצעת הדוקטורט ובדוקטורט. בביבליוגרפיה יש לכלול את כל הפריטים שהוזכרו בגוף הטקסט ואין לכלול בה פריטים נוספים.

ט. נספחים (למשל: שאלון המחקר; טופס הסכמה מדעת; סיכום ספרות באופן שיטתי)

יש מקרים בהם כדאי להוסיף שאלון המחקר, צילום, מפה, רשימת מראיינים וכו', לשם הבהרת נושא העבודה. כדי לא להכביד על הקריאה, חומר זה יופיע בסוף המסמך כנספח. הפניות לנספחים יובאו בגוף הטקסט. יש לכלול את שמות הנספחים ברשימת התוכן בתחילת העבודה.

אורך ההצעה:

הצעת דוקטורט טובה יכולה להכתב בנפח של עד 10 עמודים. במידה וישנן תוצאות ראשוניות ההצעה יכולה להיות בנפח של עד כ-15 עמודים לא כולל רפרנסים. מכיוון שייכתנו הבדלים בין דיספלינות באישור מראש מהמנחה הצעת המחקר לדוקטורט יכולה להיות עד ל-20 עמודים לא כולל רפרנסים. חלוקת העמודים המקובלת שתוארה לכל חלק אינה בהכרח מתאימה לכל מחקר והנה בגדר המלצה והמקובל.

במידה וההצעה תחרוג מהאורך המומלץ המקסימלי של עד כ-20 עמודים, יתכן והצעה תוחזר לסטודנטית לקיצור ההצעה ובכך יגרם עיכוב בבדיקה ואישור העבודה. חשוב להדגיש שהצעה ארוכה אינה בהכרח הצעה טובה יותר.

התלמידה תגיש את ההצעה למזכירות תארים מתקדמים במייל כקובץ PDF.

לכתובת med.tm@biu.ac.il